

D • N

13/5 1951

Den fria världens organisation

Varför har det lyckats att i stor utsträckning alliera världens fria stater till försvar mot den sovjetiska aggressionen efter kriget, medan det före kriget var omöjligt att nå en sammanslutning till avvärjande av den nazistiska erövringspolitiken? Frågan har ofta ställts, och ibland har man varit benägen att besvara den med påståendet att avskyn för kommunismen är mera allmän och bestämd än motviljan mot nazismen. Något ligger sannolikt i denna tanke. Det dröjde länge, i själva verket ända till ockupationen av Tjeckoslovakien några månader före krigsutbrottet, innan det för alla reflekterande människor stod klart att Hitler inte siktade bara till en förening av alla tyskar, utan till hegemoni över Europa och världen. I fråga om kommunismen inställde sig motsvarande insikt efter kriget på ett förhållandevis tidigt stadium; även de som lyckades få sitt förnuft och sitt samvete att godta annektionen av Baltikum och den reella erövringen av Polen och större delen av Balkan blev väckta dels genom den skändliga politiken i Ungern och Östtyskland och dels framför allt genom rovet av Tjeckoslovakien för tre år sedan. Endast kommunisterna, medlöparna och de s. k. fredsvänner som tror att man får fred genom att tro på freden i stället för att arbeta för den har efter dessa händelser kunnat stå principiellt fientliga till försöken att genom samverkan trygga i första hand freden och i andra hand friheten.

Men andra faktorer har spelat in. Historien har på denna punkt för många varit en läromästare; erfarenheterna från splittringens tid före 1939 har lett till ökad förståelse för sammanhållningens värde inför det nya hotet. Nu föreligger inte, som under det förra skedet, en känsla av hot på två fronter och en osäkerhet om vilken front som försvaret främst skall gälla — för tolv år sedan framstod med all rätt både nazismen och kommunismen som faror för statsmännen i västern, och härav följde en tveksamhet som länge förlamade handlan-

det. Och kanske framför allt: västern har fått en samlingspunkt, ett kraftcentrum, som den tidigare saknade. Utan Amerika skulle vi stå lika vilslna i dagens läge som under nazismens glanstid, om över huvud i detta fall någon frihet funnes kvar i Europa.

Säkert är att organisationen av den fria världen gått snabbara och i stort sett lett till mera konkreta resultat än man kunde tänka sig då de första stegen togs till samverkan i stor stil. För fyra år sedan framlades Marshallplanen med dess rent ekonomiska program, för tre år sedan började på allvar debatten om vad som senare blev Atlantpakten. Nu närmar sig säkerhetssystemet rent politiskt sett sin fulländning. Atlantpakten omfattar alla Europas demokratier utom Schweiz och Sverige, som vill stå utanför, samt Grekland och Turkiet, som i realiteten kan betraktas som deltagare och som i varje fall är förvissade om de stora västmakternas skydd. Den panamekanska paktens bjuder en liknande trygghet åt Sydamerika; typiskt är att motståndet mot dess ytterligare effektivisering kommit från Nya världens enda moderna diktatur, Argentina. En Stilla havspakt mellan USA, Japan, Australien, Nya Zeeland och Filippinerna avtecknar sig i den yttersta östern. Genom försvaret av Sydkorea har USA visat sin vilja att även på punkter där pakt-systemet inte är tillämpligt inskrida till försvar för de angripna. Upprustningen i demokratierna och den militära koordinationen har i skydd av atombomben medfört ett stärkande av försvaret, så betydande att man till och med räknar med möjligheten inom en nära framtid att kunna tillbakaslå alla angrepp utan att anlita det ojämförligt starkaste av alla stridsmedel.

Inom de stater som anslutit sig till säkerhetssystemet har dettas värde kommit att framstå allt klarare. Den saken bör understrykas inför en svensk debatt, som i stor omfattning sökt försvara den egna isolationismen genom att antyda att den i verkligheten skulle vara

starkt utbredd även på andra håll. I Norge är enigheten, naturligtvis bortsett från kommunismen, praktiskt taget total; i Danmark företrädes kritiken blott av den grupp av radikaler som står skeptisk till själva försvarstanken; i Frankrike, som ofta brukar åberopas av våra neutralister, är — såsom en intressant uppsats i tidskriften Utrikespolitik nyss klarlagt — oppositionen mot Atlantpakten obetydlig och utan politiskt inflytande. I Sverige spådde den officiella linjens anhängare först att någon pakt inte skulle komma till stånd och sedan att den skulle bli omstridd och ineffektiv — de har alltigenom

spått fel, vilseledda av sin iver att presentera den egna ståndpunkten så smakligt som möjligt.

Nu har insikten att demokratiernas samverkan är ett skydd för deras existens och att även vi drar nytta av denna samverkan brutit igenom. Ingen demokrat lär förneka detta — försvaret för isolationismen går i dessa dagar ut på, inte att samverkan är olämplig eller värdelös, utan att vi kan profitera av de andras samverkan, men själva inte behöver vara med. Svagheten i denna nya motivering skall belysas i följande artiklar.